

ipar aldea

Ebangelioa euskaraz

Aspaldidanik hitzemana ziguten, euskarazko Ebangelio berri bat inprimatua izanen zitzagula. Gaur eskuratu dugu. **Jesus Kristoren Berri Ona** du izenburua, eta igandeetako irakurgaien bilduma* bat da. Dakigunez, irakurgai hauk* Euskal Liturgi Batzordeak zuzentzen, moldatzen eta idazten dizkigu. Euskal nortasunaren izenean gores-ten ditugu lan honen kudeatzaile* eta asmatzaileak.

Bizkitartean,* gure eritzi apalez, ez da lana itzalik gabea, bereziki Euskara Batuari doakionez. Gaur egun —ANAITASUNA aldizkari hau, euskal liburuak, diskoak, Euskal Unibertsitatea direla lekuko—* Euskara Batuari buruz hortzez* eta haginez lanean ari garenean, zergatik ez idatz Ebangelio hau Euskara Batuan? Gisa* horretara lanean aritzeari, sozio-kultural baldintza baitezpadako* baten baztertzea dela deritzagu. Zertarako, eliz gazetan, Euskara Batuari buruz jarrera* ezezkor* eta faltsu hau har? Dakusagunez,* idazlan horretan erabili* euskará* lapurtarra dela esan genezake. Baina, hala ere, dudamuzko euskara. Hain zuzen, hona zer gisatako kontraformak aurki daitezkeen liburu horretan: adibidez, **uso** hitza bi gisatara (**uso** eta **urso**); batzuetan **Jerusalemera** eta beste batzuetan **Jerusalemerat**, t batekin. Zertarako ez behinbetikotz **uso** hitza har, eta **Jerusalemera** (eta antzeko hitzak) t-rik gabe idatz! Gainera, huts haundi bat nabari* da: aditz baturik ez da erabili.

Agian,* hemendik aitzina* Euskal Elizak jarrera guztiz ezezkor hau aldatuko digu, jarrera baiezkor batetan sartuz. Ba dirudi, gomendio* hau segituz, asko diru eta izerdi salba litekeela. Azkenekotz: «Jesus Kristoren Berri Ona» lan goresgarria, baina lan mugatua.

Euskaldun laborariak azkenean mugitzen hasi dira

Europako laborariak beren haserrea erakutsi dute, beren traktore eta karroekin bideetara eta karriketara* jaitziz eta autoen ibilpideak bizpahiru orenez* trabatuz.

Ipar Euskal Herrikoak ere azkenean itzarri direla esan dezakegu, zeren eta Baionan baitziren berrehun bat traktore, Salbaterran beste berrehun bat, Donibane Garazin eta Ortzaizen zenbait hamarreko.

Donibane Garazin, konkretuki, irailaren 16an, merkatu egunez, goizeko 8etarik aitzina berrogei laborarik bide nagusiak hitxi zituzten. Traktoreak urrats* urrats zihozzen, eta gaitzeko* auto lerrokada gibeletik. Guztiak harriturik zeuden. Laster, manifestatzaileetara hurbildu ziren merkatura etorritako laborariak. Eritzi guztietako jendea multzokatu zen, eta eztabaida bizi biziak sortu. Adibidez, laborari batek zera zioen: «Zuzen da, laborariak bestek bezala ager ditzan bere grinak eta arazoak». Gaz-

te batek: «Damurik,* ez ziguk inork esan, kurridarik* izanzen zenik; bestenez,* geure traktoreekin etorriko gitzuzkean gu ere».

Ez da goizegi, gure laborariak edo nekazariak ere lot dakizkion burrukabideari, ikusten baitugu nola eta zenbat haien bizkar zabalaz baliatzen diren Europako gobernuak.

«Monoplast» lantegi berria Baionan

Lantegi berri bat gehiago ba dugu Baionan. «Monoplast» du izena. Sainte Croix deitu hauzoko industrial eremuan aurkitzen da.

Obrolanak, joan den urteko irailean hasi ziren. Eta langidariak uste baino gehiago irauin zuten, zeren* eta, lurpearen sendotzeko, orotara* 530 zutoin edo pilare zementuzko sartu behar izan baitzituzten.

Lantegia, joan* apirilean hasi zen lanean; eta irailaren 16an bisitatu du Herriko Kontseiluak, Grenet jaun alkatete buru. Orain 125 langile, gizonki eta emazteki, ba ditu. Urte hau bururatu orduko, beste hogeit bat gehiago izanen ditu, heldu* den urtearen bukaerarako berrehun, handik besterako hirurehun eta hurrengorako beste ehun bat gehiago: orotara, bostehun bat langiletara heltzeko nahikundea dute lantegi berriaren nagusi diren Caunègre bi anaiek.

Lantegi honek plastikozko ekaia* baliatzen* du. Pikkorka* heldu zaio lehen ekaia; eta gero, lanteknika berezi batzuen bitartez, behar bezala landu eta moldeatu ondoren, eguneroko bizian baliatzen diren gauzak bihurtzen ditu, hala nola plastikozko hosto, arin nahiz pisu,* haurren haltzari,* ikuztoki,* janari ontzi eta farmaziako ontzi mota asko.

Baionako Herriko Etxea indar berezi bat egiten ari da, azken urte hauetan muntatu dituen industrial eremueta-
ra* lantegi berri eta garbien ekar erazteko. Noiznahi ordu liteke, beste hiri-herrietako Kontseiluak ere bide beretik abia litezen.

Lanbide berriak nasaiki* behar ditu gure eskualdeak.* Ahal bezainbatean lanbide garbiak eta teknika aldetik aitzinatua.* Baina ez da aski.* Lantegi horrien gidariak edo koadroak ere lekukoak behar ditugu, eta ez, orain arte gertatzen den bezala, gutiz* gehienak atzerrikoak.

**ELAIS ALAI
YURRE**

DANTZATOKI GOXOA Igandez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10 ra.

SOINU KOADROFONIKOA

KAFETEGI **AMA&LUR** RESTAURANTA

Herri ttipietako eskolak ezin irekirik atxikiz

Iparralde honetan, frantses Estatuaren pean diren beste anitz* eskualdetan bezala, herri ttipiek ba dute non zer egin beren herriko eskolaren irekirik atxikitze-ko.* Azken hamar bat urte honetan, bat baino gehiago hitxi da. Eta denbora berean, beste herri batzuetan, haurrak metatu egin dituzte, zenbait aldiz berrogei ta hamar baino gehiago emanek irakasle bakar baten gain.

Hala ere, gero eta gehiago ari dira, kasu horretan diren herri ttipiak itzartzen. Hauzeko eskola, Zuberoan, herriko gurasoei esker egon da irekirik. Gisa berean, 1967.ean hitxia izan zèn Amorotzeko eskola, Donapaleu ondoan, herriko gurasoei eta Kontseiluari esker berriz irekia izan da aurten.

Herri ttipietarik eskola urruntzen denean, herriko bi-ziarentzat guztiz seinale txarra dela, esan gabe doa.

Donibane Lohitzuneko arraintzariak kexu*

Donibane Lohitzuneko arraintzariak kolera haunditan sartu zitzaizkigun, joan den agorrilean.* Goiz batez, lehenik hirirako biderik gehienak arrainketako karroekin trabatu zituzten bizpahiru orenez,* autobide berria barne. Ekintza horrek itsas hegiko* bide nagusian sekulako auto lerroa muntatu duela, esan gabe doa. Arratsaldean, arraintzari multzo batek lau kamioikada atun gasoilez zikindu zituen, bata Hendaian eta beste hirurak Donibane Lohitzunen. Eta azken hauetarik bata Herriko Etxearen ate aitzinean* eta Luis XIV.aren Plazan hustu zuten, ehunka udatiar behari* zituztelarik. Atun horik* kontserbategienak ziren.

Zerk asaldatu* ditu gure arraintzariak? Zabaldtu zituzten paperetan esplikatzen zutenek, itsasoan biltzen duten atuna ezin saldua dute, zeren* eta Donibane Lohitzuneko atun erosleek mugaz bestaldetik ere ekartzen baitute atuna. Kontserbategiek ez zuten, beraz, hobeni* arazo horretan, zeren eta lekuko arraintzariak ez baitiete aski atun ekartzen, eta ondorioz kanpotik bildu behar izaten baitute, mila bostehun bat langileri lana ematekotz.

Ekintzazko egun horretaz geroztik, biltzarre bat egin da Donibane Lohitzuneko arraintzarien, arrain erosleen eta kontserbarien artean. Bi erabaki berezi ere hartuak izan dira. Lehenik, mugaz bestaldetik heldu den atunaren kontrolatzeko, batzorde bat muntatua izan da. Talde honek aduanaren laguntza ukanen du, bere lanaren hurbiletik betetzeko. Bigarrenik, arrain erosleen sindikatuak erabakia hartu du, ez duela urria artino mugaz bestaldetik atunik ekarriko. Hemengo atunarien abantailetan hartu* erabaki edo deliberamendu honek, mugaz haraindiko atunariak kexa erazi dituela, berez doan gauza da.

Bestalde, prezioen berritzeaz ere ari izan dira ele* eta ele. Eta azkenean elkar aditu dute.

Esan behar dugu, oraingo problema hau, guti edo aski konpondu bada ere, ez dela osoki ezeztatua,* zeren eta, atunaren salprezioaz bestalde, atun arraintzaren moldea bera baita jokoan. Egungo egunean, molde berrienak baliatzen* dituzte beste herriek. Donibane Lohitzunek ere oraingo muntaturik ba daduzka lau atunketari haundi. Baina ez da aski. Gelditzen diren gehienak ere bide berari beharko zaizkio jarraiki, ahal badute, zeren eta, bes-tenaz,* haien ofizioak gero eta irabazpide gutiago ematen baitu.

Eta, bururatzeko, esan dezagun oraino, atunarien problema hau, mugaz bestaldetik heldu den atunetik baino gehiago, Mediterraneo aldean kolpeka eta desberdinki saltzen den atunetik heldu dela.

Eta orain gertatzen dena, hauxe omen da: Mediterraneo itsasportuetara heldu den atuna bospasei liberatan saltzen dela, Donibane Lohitzuneko zazpi ta erditan egiten delarik.

Ez da, beraz, ikusten dugunez, arazo ximplea. Eta, itxura guztien arabera,* izanen da oraino beste kalapitarik.*

Ametsak amets, noiz ikusiko dugu Euskal Herri osoko arraintzarien batasun azkar* bat?

bizkaia

«Beti Lagunak» koralaren lehen diskoa

«Beti Lagunak» koral hirurogei kantarik osatzen duten taldea dugu, Lejoako Lamiakon 1917.eko urriaren 6an sortua.

Lehen urratsak* adiskide talde txiki batek eman zituen, hauzotegiko musika zaletasuna gehitu nahirik, eta koral on bat sortzeko behar hainbat kantari ba zegoela ikusirik.

«Beti Lagunak» koralak epe labur batez lortu ditu bere asmoak, eta gero eta gorago doa. Gaur egun, Euskal Herrian bazkide gehien duen kantari taldea dugu. Bizkaiko Koraleen I. Astean parte hartu du, eta urtean zehar zenbait kontzertu eman ditu, Antolin Zarraga maisuaren zuzendaritzapean.

Antolin Zarragak Lamiakoko parrokiaren eman zituen lehen urratsak musika alorrean, eta Aita Domingo Ugarteren gidaritzapean ikasi zuen musika sakratuari doakion guztia. Portugaletako «Danok Bat» zortzikotearn parte hartu zuen, eta gero bertako «Adiskideak» izeneko bigarren zortzikotearn zuzendari izatera heldu zen.

«Beti Lagunak» koralak atera berri duen disko labur hau Begoñako Basilikan kantaturiko zenbait kantuz osatua da: *Festara* (Mokoroa), *Ilun nabarra* (Mokoroa), *Edurra* (Jaroff), *Goizeko izarra* (Santesteban). Hauxe da, koral honek argitaratu duen lehen diskoa. Bizitza luzea opa diogu, eta beste disko asko emanen digula espero dugu, kantatzeko duen tankera* bikaina eta kalitate jatorra zehazkiago eta luzeago frogatu* diezagun.

IX. Euskal Liburu eta Disko Azoka Durangon

Aurtengo Euskal Liburu eta Disko Azoka hazilaren* Ietik 3rarte izanen da. Standak hazilaren 1ean, 2aren arratsaldean eta 3an egonen dira zabalik. Egun horietan eta azokatik kanpo, euskal liburuaz zerikusia duten ekintzak eginen dira.

Azokako orduak hauk* izanen dira: Goizean 10 eta erdie-
tatik ordu 2ak arte, arratsaldean 5etatik 9ak arte. Lekua, beti

bezala, Uribarriko Andre Mari elizpean. Agertuko diren argitaldariak, elkarte eta erakundeak* 20 bat dira.

Azoka barruan atsedean agerpen batzuk ere izanen dira, batez ere gure folklore eta ohiturenak.

Ihaz bezala, «Gerediaga» sari berezi bat emanen da. Aurren *euskal kazetaritza* hautatu da gaitzat. Evaristo Bustintza «Kirikiño» zenaren oroimenez, edozein egunkari nahiz aldizkaritan argitaratu den lan bilduma* hoberena sarituko da.

Horretaz gainera eta azken azoketan bezala, presentatzen diren liburu onenak ere sarizatuak izanen dira, haien literatur maila eta esannahia kontutan harturik.

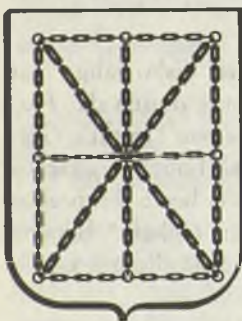
Kantaldiak, ikastaroak, jaiak

- Aurten ere Bilbo eta inguruetako haurrek beren Gabon Jaia izanen dute, «Santiago Apóstol» ikastetxeko teatroan. Oraino ez dugu zehetasun askorik; baina esan genezake, Mixki eta Kaxkamelton pailazoak izanen ditugula. Jaialdia abenduan izanen da, ia segur 22an, igande goizez.

- «Zubi Barri» izenarekin sortu berria da Deustuan euskal kultur elkarte bat, eta haren lehen ekintza euskarazko ikastaro bat antolatzea izan da. Horretarako giroa sortzeko, eskuz egin dituzte mural apain batzuk* eta bar eta dentetan ezarri. Ondorioz, ehun bat ikasle eta zazpi irakaslerekin emanen diote hasera ikastaroari, *Euskalduntzen* metodoa erabiliz, Deustuko Lasalletarren ikastetxeko geletan.

- Sondikarrek euskal kantarien jaialdi bat eratu nahi dute urriaren 29rako. Hau idazten ari garen memento honetan ez dakigu, behar diren baimenak lortu ahal izanen dituztenik. Presentatzailea Zorion Egileor izanen omen da, eta kantariak Estitxu, Xeberri eta Gontzal Mendibil. Estitxuk, irailaren* 18an, Frantziako telebistan kantatu du, berak dituen dohain bereziak agertuz. Hango etxe batek diskotarratu nahi izan dizkio kantauak; baina ez zaio posible izan, horretarako eskubide bakarra —lau urtetan behintzat— «Columbia» etxeak baitu.

- *Euskal Hit Parade* antolatzen duen Bilboko Juan Manuel Ares jaunak bidali digun kontaktetan, honela daude lehen bost postuak: 1. *Euskal Herri polita gora* (Lejoako Korala), 2. *Sarako Festak* (Joxe Mati eta Mikel), 3. *Zugana, Manuela* (Xeberri), 4. *Maitia nun zira* (Lejonako Korala), 5. *Atso atso* (Oskarbi).

nafarroa

Nafarroaren historiako aurkimendu berriak

Udialdia, jakina, aberatsa izaten da arkeologi lanetan, ikasle eta irakasleek libre izaten baitituzte hilabete horik,* horrelako ikertzapenetan* iharduteko. Nafarroako Meano herrian bost hilobi bisigotiko aurkitu dira, beste hainbat gurutzerekin. Muino* batean aurkitu dira guztiok.

Santakara herrian ere aurrera eraman dira arkeologi lanok, eta hemen erromatar nabarimenak* aurkitu dira, «Las Delanteras» deitu* lurretan. Harloza idatzi bategatik, 50.000 pezeta ordaindu ditu Nafarroako Diputazioak.

Axularren jaiotetxea

Euskaltzaindiaren Batzarre Ageria Axularren omenez

Irailaren 14ean, Nafarroako Foru Diputazioa eta Urdazubiko Udala* lagun zituela, Euskaltzaindiak batzarre ageri eta ospetsu bat egin zuen, Urdazubiko monasterio zaharraren klaustruan, Axular euskal idazlearen ohoretan.

Batzarrearen aurretik, kontzelebraziozko meza eman zen herriko elizan; eta Castro, herriko alkate jaunak, agur hitz batzuk irakurri zituen, batzartuei ongi etorria emanez.

Aita Villasintek eman zion hasera batzarreari, Axularri euskal literatura landuan zernolako tokia zor zaion adieraziz.

Ondoren, Juan San Martin jaunak bere sarrera hitzaldia irakurri zuen, gai honetaz: «Euskal literatura landuaren sorrera giroa, Axularren garairarte». Jean Haritschelhar jaunak erantzun zion, eta, beste gauza askoren artean, San Martin jaunaren lanak eta merezimenduak azpimarkatu zituen.

«Principe de Viana» erakundearen* zuzendari den Vicente Galbete jaunak eta Jose Maria Satrustegi euskaltzainak **Fontes Liguæ Vasconum** aldizkariaren zenbaki bereziaren aurkezpena egin zuten, dena Axularri eskainia baita.

Autoen leihotetan ezartzeko

ANAITASUNA

txartelak,

salgai, 10na pezetatan, gure bulegoan.

Pelota, 4. Bilbao-5.

Eta batzarreari bukaera emateko, Iturralde Diputatu jaunak hitz batzuk esan zituen, Nafarroako Diputazioaren izenean.

Ondoren, euskaltzain, agintari, eta omenaldira etorritako jende guztia Axularren jaiotetxera joan ziren (etxe hau, beronen jabe den Justo Salaberri jaunak berriztatu baitu), eta bertan jarritako oroitarria agertu zen. Oroitarriak hauxe dio: **1974, Axular euskal idazle nagusiaren sortetxea, 1956-1644.** Ayuntamiento de Urdax - Diputación Foral de Navarra - Academia de la Lengua Vasca.

Oroitarria agertu eta, Arizkungo dantzariak, eta Martin eta Xalbador bertsoariak saio bana egin zuten.

Nafarroako Diputazioak eskainitako bazkariaren ondoren, Zugarramurdiko harzuloak ikusi ziren, eta haietan beretan ikusle guztiak edari batekin gonbidatu zituen Herriko Kontseiluak.

Liburu berriak

1. ELOSEGUI, Jesús:

Las minas de cobre de Aralar (1732-1804).

Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones.
San Sebastián, 1974.

Editorial honek ohi duen gisara,* liburu apain batean ematen da, euskal meagintzaz* Jesus Elosegi jaunak egin duen lan hau. Hogei kapitulutuan estudiantzen dira Aralarreko meatoikiak, eta haietan XVIII. mendean egindako lanen breri ematen da. Lan honen iturriak lehen eskukoak dira. Artxibuetan bilatu du gaia autoreak: Gipuzkoako artxibu nagusian, Oinatikoan, Iruineko eta inguruetakoa udaletxe* eta parrokietakoa artxibue-

tan (Huitzin, Amezketan, Gaintzan, etab.). Alor berri bat urratzen duen liburu baten aurrean gaude, beraz.

Meatzok eraman zituèn elkargoaren* bizitza, zuzendarien nortasuna, langileriari buruzko berriak, teknika aldaketak, kapitaltzearen gorabeherak, elkargoaren berrikuntzak: hau guztiau agertzen zaigu idazlanean. Bere ttipian, Euskal Herriko Industri Iraultzaren atalurreko* bat da, Elosegik lan honetan agertzen duena. Beste zentzu batean, liburuaren parterrik praktikoena, izen eta tokizenen aurkibide aberatsa da.

Holamoduzko lanetatik etorriko da, egunen batean, Euskal Ekonomiaren Historia amestua. Gure ikasle gazte askorentzat eredu* egokia dela esango nuke, liburu hau.

2. LASA, Fr. José Ignacio:

Jáuregui el Guerrillero (Un pastor guipuzcoano que llegó a Mariscal).

Premio «Basauri».

Ed. La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao, 1973.

Hona, artxibu zuloetatik, hauts artetik, Aita Lasa Urbiako artzainen kapellauak atera digun artzain gerlaria. «Artzaiaren» bizitza hau, Gipuzkoak Tolosa eta Oinatin dituen artxibuetatik atera du, bereziki, autoreak. Paper sorta zaharretan dauden eskribuetatik jaio da guretzat euskal gerlari honen biografia.

Gaspar Jauregi Urretxuan jaio zen 1791.ean. Jauregi hau eskolatu gabea zen: ez zekien firmatzen ere. Ogibidez artzaina, 1810.ean gerrillari ekin* zitzaion Napoleonen harmadaren* kontra. Espoz Minarekin harreman hertsia* ukan zituen Gasparrek. Gerratea aurrera zihoala, Jauregi gertatu zen Gipuzkoako Harmada Buruzagi. 1820-1823. urteetan, konstituziozaleekin, Gorostidi apezgerlariaren kontra gudukatu da. Ondoren herbesteratu beharra du Jauregik. 1830.ean mugako erasoaren* porroketaren ostean,* lehen karlistada dator: liberalen buruzagi izan zen Jauregi. 1841.eko urrian Foruen alde egindako matxinadan, oster,* Espartero liberal progresistaren aurka agertu zen euskal Diputazioekin batera. Honegatik jasan* behar izan zuèn beste herbesteraldi baten ondoren (1841-1843), Gasteizen hil zen 1844.ean.

Aita Lasak, euskal historiako, lehen eskuko langai gaitza* bildu digu liburu honetan. Beharbada, oraindik ere landu beharrekoa; baina, garaiko kondaira moldatuz joateko, gai berri eta iraunkorrez betetako kutxa da idazlan hau.

Albistariak:

Juan Manuel ARES
Xabier GEREÑO
Joseba INTXAUSTI
Mañex LANATUA
Gexan LANTZIRI

GALERIA DEL LIBRO

José Angel de Zaballa

Liburudenda
Euskal liburuak

EUSKAL LIBURU AZOKA

EUSKARAZ EGITEN DA

Ercilla, 35 - Tel. 43 83 99 - B I L B O - 1 1

dakizkion, **dakiozan**
diete, **deutsee**
diezagun, **deiskun**
digu, **deusku**
diogu, **deutsagu**
diote, **deutsoe**
ditzan, **daizan**
dizkigu, **deuskuz**
dizkio, **deutsoz**
genezake, **geinke**
gintuzkean, **ginatekeen**
litezen, **leitezan**
zaio, **jako**
zaizkio, **jakoz**
zeuden, **egozan**
ziguk (digu), **deusku**
ziguten, **euskuen**
zian, **eutson**
zitzaigun, **jakun**
zitzaizkigun, **jakuzan**